

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU24

Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår samtliga motioner som har väckts med anledning av den. I skrivelsen redovisar regeringen den nationella strategin för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030. Strategin utgör den långsiktiga inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken och ska bidra till dels omställningen till en hållbar utveckling i alla delar av landet, dels att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. I betänkandet finns fem reservationer (M, SD, V, KD). I en reservation (M, SD, KD) förordas ett tillkännagivande om en nationell strategi 2021–2030.

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:133 Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

17 yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021– 2030.....	5
Reservationer	22
1. En nationell strategi 2021–2030, punkt 1 (M, SD, KD)	22
2. En nationell strategi 2021–2030, punkt 1 – motiveringen (V).....	24
3. Övrigt om regional utveckling, punkt 2 (M).....	24
4. Övrigt om regional utveckling, punkt 2 (SD)	26
5. Övrigt om regional utveckling, punkt 2 (KD)	27
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Skrivelsen.....	29
Följdmotionerna	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030

1. En nationell strategi 2021–2030

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 3, 4 i denna del, 5 och 6,

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 1 i denna del, 3 och 5 samt

2020/21:3974 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 i denna del, 3 och 4 samt

lägger skrivelse 2020/21:133 till handlingarna.

Reservation 1 (M, SD, KD)

Reservation 2 (V) – motiveringen

2. Övrigt om regional utveckling

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, de båda senare i denna del, och 7,

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 1 i denna del, 2, 4 och 6 samt

2020/21:3974 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2 i denna del.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (KD)

Stockholm den 27 maj 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjälmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjälmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Josef Fransson (SD), Lorena Delgado Varas (V) och Amanda Palmstierna (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 och tre motioner som väckts med anledning av skrivelsen. I bilagan finns en förteckning över behandlade förslag. En redogörelse för regeringens beredning av ärendet återfinns i skrivelsen.

Utskottets överväganden

Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår motionerna. Utskottet hänvisar bl.a. till redogörelsen i skrivelsen och andra pågående insatser.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD), motivreservation 2 (V) och reservation 3 (M), 4 (SD) och 5 (KD).

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113).

Regeringen anger att den för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken, möta samhällsutmaningarna samt ta till vara möjligheterna och hitta lösningar har identifierat ett antal utgångspunkter för den regionala utvecklingspolitiken 2021–2030. De utgångspunkter som regeringen anger är förändringar i Sverige och omvärlden, omställningen till ett hållbart samhälle och betydelsen av ett territoriellt perspektiv.

När det gäller de förändringar i Sverige och omvärlden som anges i skrivelsen har regeringen identifierat fem områden med stora samhällsförändringar som de mest centrala för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. De fem samhällsförändringarna som är centrala för strategin är följande.

- demografi
- globalisering
- miljö och klimat
- socioekonomi och sammanhållning
- teknisk utveckling.

Regeringen konstaterar att samhällsförändringarna inte verkar var för sig utan påverkar varandra i komplexa samband, bl.a. skapar de förutsättningar för varandra och förstärker eller kompenserar för varandras effekter. Dessa samhällsförändringar för med sig stora samhällsutmaningar, och regeringen anser att det är viktigt att finna lösningar för att möta dessa, inte minst för att lindra

de negativa effekter som uppstår. Regeringen anger vidare att samhällsförändringarna även för med sig möjligheter som ska tas till vara i arbetet med en hållbar regional utveckling.

Utöver de samhällsförändringar som regeringen identifierat finns det särskilda händelser som får mycket stor påverkan på samhället. Regeringen exemplifierar med den pågående pandemin. Regeringen gör bedömningen att det är för tidigt att säga hur pandemin långsiktigt kommer att påverka näringslivet och andra områden i samhället liksom olika delar av landet. Regeringen anser dock att den regionala utvecklingspolitiken kan bidra till att möta effekterna av pandemin.

En annan utgångspunkt för strategin är omställning till ett hållbart samhälle. Regeringen konstaterar att den regionala utvecklingspolitiken ska främja en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar regional utveckling i hela landet där de tre dimensionerna är integrerade och ömsesidigt beroende av varandra.

Den tredje utgångspunkten för strategin är betydelsen av ett territoriellt perspektiv. Regeringen framhåller att förutsättningarna för en hållbar regional utveckling varierar mellan olika delar av landet. Därför anser regeringen att potentialen i varje geografiskt område behöver tas till vara utifrån sina särskilda förutsättningar.

Regeringen har vidare identifierat fyra strategiska områden som ska ligga till grund för genomförandet av strategin. Dessa strategiska områden är följande.

- Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet.
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.
- Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.
- Tillgänglighet i hela landet genom kommunikation och transportsystem.

För respektive strategiskt område har regeringen även angett ett antal prioriteringar. Regeringen framhåller att genom samordnade och kompletterande insatser inom och mellan de fyra strategiska områdena och prioriteringarna skapas goda förutsättningar för ett mer effektivt genomförande av den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och andra berörda politikområden.

När det gäller det strategiska området Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet anger regeringen att delar av Sverige har demografiska utmaningar som kommer av vikande befolkningsunderlag och en åldrande befolkning. Andra delar av Sverige har utmaningar som kommer med en stor och snabbt växande befolkning på en liten yta. Förutsättningarna för likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet varierar således mellan olika delar av landet. Därför anser regeringen att insatser ska ha ett territoriellt perspektiv och kunna anpassas till olika förutsättningar. Regeringen anger följande tre prioriteringar för det strategiska området:

- Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer.
- God samhällsplanering.

- God tillgång till kommersiell och offentlig service.

Vidare anger regeringen att behoven av kompetensförsörjning och kompetensutveckling varierar mellan olika delar av landet, och således blir insatser mer ändamålsenliga om de har ett territoriellt perspektiv och anpassas till olika regionala förutsättningar. Regeringen anger följande två prioriteringar för det strategiska området Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet:

- En väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och ett livslångt lärande.
- Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete är prioriterat.

Regering framhåller även att innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande kan bidra till att möta samhällsutmaningarna, ta till vara möjligheterna och hitta lösningar. Vidare varierar förutsättningarna för innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande mellan olika delar av landet. Regeringen menar därför att insatser behöver ha ett territoriellt perspektiv och kunna anpassas till olika förutsättningar. I skrivelsen anges även att det är viktigt att skapa förutsättningar för att bygga kapacitet och förmåga att delta i internationella samarbeten, bl.a. inom EU. Regeringen anger följande fem prioriteringar för det strategiska området Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet:

- Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering.
- En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömäsig hållbar ekonomi.
- Tillvarata digitaliseringens möjligheter.
- Ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning.
- Internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export.

I skrivelsen anges därtill att en god och hållbar tillgänglighet i alla delar av landet är avgörande för att skapa goda och attraktiva miljöer som människor kan bo, leva och verka i eller besöka. Detta är centralt, menar regeringen, för en hållbar regional utveckling och är särskilt viktigt eftersom Sverige jämfört med de flesta andra länder har en liten befolkning på en geografiskt stor yta. God och hållbar tillgänglighet kan skapas genom digitala och elektroniska kommunikationer och tjänster, genom ett väl fungerande, effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem för såväl gods som personer samt genom en utvecklad samhällsplanering. Regeringen ser följande två prioriteringar inom det strategiska området Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet:

- Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning.
- Tillgänglighet genom hållbara transportsystem.

För att den regionala utvecklingspolitiken ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt anser regeringen att det krävs vissa grundläggande förutsättningar. Dessa förutsättningar ökar möjligheterna för statliga myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv, det civila samhällets organisationer och andra aktörer att genomföra och delta i arbetet med de strategiska områdena och prioriteringarna. På så sätt skapas mervärden för människor och företag i hela landet. Regeringen, statliga myndigheter, regioner, kommuner och andra aktörer kan utifrån sina uppgifter och uppdrag bidra till att stärka dessa förutsättningar. De grundläggande förutsättningarna är följande:

- Kapacitet för regionalt och lokalt utvecklingsarbete.
- Regional hänsyn och samverkan mellan statliga myndigheter, regioner och andra aktörer.
- Lärande genom analys, uppföljning, utvärdering och forskning.

Regeringen konstaterar även i skrivelsen att den avser att ta fram en handlingsplan för genomförandet av strategin.

Motionerna

Lars Hjälmered m.fl. (M) anger i kommittémotion 2020/21:3974 att de stöder huvudsyftet i regeringens skrivelse och menar att det är viktigt att ta ett helhetsgrepp på inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken. Motionärerna anser dock att strategin missar viktiga delar för att uppnå en bättre regional tillväxt i hela landet samt åtgärder för att lyfta Sverige efter pandemin. I motionen konstateras bl.a. att Sverige behöver ha ett tryggt och stabilt energisystem som levererar energi till hushåll och företag till rimliga kostnader. Det senaste årets elkriser har dock visat på uppenbara brister i Sveriges elsystem, vilka slår mot investeringar, jobb och tillväxt. Motionärerna menar därför i yrkande 1 att regeringen behöver säkerställa en trygg och stabil elförsörjning i hela landet. Vidare framhåller motionärerna att fungerande transporter är förutsättningen för att hela Sverige ska kunna leva och utvecklas och efterfrågar därför i yrkande 2 ett tillkännagivande om transportsystem och transportförsörjning. I motionen betonas bl.a. vikten av ett teknikneutralt stöd för att bygga ut tank- och laddinfrastrukturen och att det sker investeringar i kostnadseffektiva och kapacitetshöjande åtgärder på järnväg runt omkring i landet. Vidare menar motionärerna att polisen upplevs som frånvarande i stora delar av landet och att för få brott klaras upp. Motionärerna anser därför i yrkande 3 att det behövs ytterligare trygghetsskapande insatser för att uppnå ökad regional tillväxt för att fler hushåll och företag ska våga flytta och etablera sig på glesbygden utan oro för att polisen inte ska vara närvarande. I yrkande 4 efterfrågas även ett tillkännagivande om att äga, bruka och vårda. I motionen nämns att skogsindustrin är en viktig näringsgren som skapar jobb och välförhållanden i områden som annars inte har ett stort utbud av arbetstillfällen. Motionärerna anger att grundläggande för all skogsproduktion är en stark äganderätt. Denna rättighet omfattar rätten att bruka den mark man äger och principen om frihet

under ansvar, som krävs för att de svenska skogsbrukarna ska ha goda möjligheter att driva och utveckla sin verksamhet.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) välkomnar i kommittémotion 2020/21:3924 regeringens skrivelse, men betonar att den saknar ett antal perspektiv. För att stärka ekonomin i landets samtliga regioner anges i yrkande 1 att motionärerna anser att regeringen bör utreda möjligheten att införa en regionalisering av fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsenheter. Vidare framhåller motionärerna att bilen tillsammans med lastbilen är en förutsättning för att människor ska kunna bo och företag ska kunna verka utanför storstadsregionerna. Dessutom ser motionärerna ett behov av en väl utbyggd, underhållen och fungerande väginfrastruktur. Motionärerna efterfrågar således i yrkande 2 ett tillkännagivande om betydelsen av bilen, lastbilen och väginfrastrukturen för glesbygden. Därtill efterfrågas i yrkande 3 ett tillkännagivande om betydelsen av en modern och välfungerande infrastruktur i hela landet. I motionen framhålls bl.a. att en väl utbyggd och fungerande infrastruktur för kommunikation utgör grunden för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela landet. Motionärerna ser också behov av reinvesteringar i det befintliga järnvägsnätet. Även betydelsen av de regionala flygplatserna och de konsekvenser pandemin skapat för dessa betonas i motionen. För att rädda dessa flygplatser efterfrågar motionärerna i yrkande 4 ett tillkännagivande om vikten av ett statligt ansvar för de regionala flygplatserna. I yrkande 5 efterfrågas ett tillkännagivande om behovet av tillgänglig polis i hela landet. Motionärerna anför att med den ökande grova kriminaliteten behöver Sverige fler poliser för att upprätthålla lag och ordning. Polisen ska finnas tillgänglig i hela samhället såväl på landsbygden som i storstaden. Även en pålitlig energiförsörjning är grundläggande för både större städer och mindre samhällen med elintensiv industri. Därutöver styrs allt mer i samhället mot en högre grad av elektrifiering, och det sker flera storskaliga industrisatsningar runt om i landet. Motionärerna anser att industrins behov inte kommer att kunna tillgodoses av enbart en utbyggnad av vindkraften samtidigt som fungerande kärnkraftsreaktorer läggs ned. Motionärerna efterfrågar därför i yrkande 6 ett tillkännagivande om behovet av en realistisk och pålitlig energiförsörjning. Dessutom konstateras att det behöver bli attraktivt att studera och forska i hela landet, och således efterfrågas i yrkande 7 ett tillkännagivande om behovet av en ambitiös skolpolitik som säkerställer näringslivets kompetensförsörjning i hela landet.

I kommittémotion 2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) framhålls att de fyra strategiska områdena som regeringen identifierat i skrivelsen har relevans för en god regional utvecklingspolitik. Dock menar motionärerna att ett antal viktiga frågor saknas i skrivelsen. I yrkande 1 förordas därför ett tillkännagivande om rättsväsendet, som motionärerna anser vara en grundläggande samhällsservice. För att värna tryggheten i landets alla delar menar motionärerna att det är angeläget att polisen har de resurser som krävs för att vara närvarande i hela landet och att det behövs domstolar på fler platser än i dag. Vidare menar motionärerna i yrkande 2 att det bör inrättas ett kompetensråd där företrädare från bl.a. regioner, länsstyrelser och handelskammare träffas

med syftet att få fram arbetstillfällen för nya svenskar. Därtill lyfter motionärerna i yrkande 3 fram behovet av en stabil elförsörjning. Motionärerna anser bl.a. att Sverige behöver bygga ut produktionsförmågan av el i landets alla delar samt att det behövs baskraft som är fossilfri och planerbar. Motionärerna efterfrågar också i yrkande 4 ett tillkännagivande till regeringen om att utreda för- och nackdelar med en modell där en större del av vinsterna från naturresurser stannar lokalt. Syftet med en sådan modell skulle vara att stärka olika regioners utvecklingskraft och framhäva vikten av att landets olika delar hänger ihop. I yrkandet 5 efterfrågas ett tillkännagivande till regeringen om att alla trafikslag behövs. Motionärerna framhåller bl.a. att i Stockholm behövs tunnelbanan, och för människor som bor utanför stadskärnorna kommer bilen att fortsätta vara huvudalternativet. Vidare betonas att flyget ska finnas med som ett självklart transportmedel, vid sidan av alla andra trafikslag. Därutöver framhålls i yrkande 6 vikten av insatser för att motverka effekterna av coronapandemin. Motionärerna menar att det behövs kraftfulla och strategiskt genomtänkta insatser för stärka de små, medelstora och stora företag som påverkats negativt av effekterna av den pågående pandemin.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Ett flertal motionsyrkanden liknande de som här är aktuella har behandlats tidigare av näringsutskottet eller av andra utskott.

I tre motioner efterfrågas tillkännagivanden som rör elförsörjningen. Utskottet behandlade liknande motionsyrkanden i betänkande 2019/20:NU10 Elmarknadsfrågor som justerades i mars 2020. I de här aktuella motionerna finns också yrkanden om dels en regionalisering av fastighetsskatten, dels återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser. Även förslag motsvarande dessa har utskottet behandlat tidigare. Senast i betänkande 2020/21:NU14 Regional utveckling, som utskottet justerade i februari 2021.

När det gäller motionsyrkanden om insatser rörande polisens närvaro i hela landet kan noteras att justitieutskottet behandlade liknande motionsyrkanden i betänkande 2019/20:JuU25 Polisfrågor, som justerades i maj 2020. Frågor om bl.a. statens ansvar för regionala flygplatser som tas upp i ett motionsyrkande behandlades av trafikutskottet i betänkande 2019/20:TU12 Luftfartsfrågor, som justerades i maj 2020. Trafikutskottet har även behandlat motionsyrkanden om infrastruktur och olika trafikslag i bl.a. betänkandena 2019/20:TU15 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor samt 2020/21:TU9 Väg- och fordonsfrågor som justerades i juni 2020 respektive april 2021. Vidare lyfts i ett här aktuellt motionsyrkande frågan om skogsbruk och äganderätt. Liknande motionsyrkanden har behandlats av miljö- och jordbruksutskottet bl.a. i betänkande 2020/21:MJU15 Skogspolitik, som justerades i april 2021. När det gäller motionsyrkandet om inrättandet av ett kompetensråd med syfte att få fram arbetstillfällen för nya svenskar har liknande yrkanden behandlats av arbetsmarknadsutskottet, bl.a. i betänkande 2020/21:AU5 Arbetsmarknadspolitik

och arbetslöshetsförsäkringen som justerades i december 2020. Därutöver när det gäller förslag om skolpolitik har utbildningsutskottet behandlat förslag om likvärdighet i skolan bl.a. i betänkandet 2020/21:UbU10 Övergripande skolfrågor som justerades i mars 2021.

Propositionen om framtidens infrastruktur

Med anledning av de yrkanden som föreslår tillkännagivanden om vissa infrastrukturfrågor kan nämnas att regeringen den 15 april 2021 beslutade om propositionen Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige (prop. 2020/21:151). I propositionen redovisas bl.a. förslag till inriktning på insatser i transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033. Propositionen kommer att beredas av trafikutskottet under våren 2021.

Regionala flygplatser

Regeringen antog 2017 en flygstrategi om flygets roll i framtidens transportsystem. I strategin anges bl.a. att det ska göras en översyn av de svenska flygplatserna med utgångspunkt i att tydliggöra statens ansvar och roll som stöd-givare till icke-statliga flygplatser. Översynen syftar bl.a. till att utifrån en analys av tillgänglighet i olika delar av landet och gällande regelverk ge underlag för att bedöma behov och möjligheter för staten att ge stöd till icke-statliga flygplatser.

Hösten 2017 beslutade riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en nationell flygstrategi som syftar till att säkerställa flygets konkurrenskraft enligt ett förslag från trafikutskottet (bet. 2017/18:TU1 s. 21 f. rskr. 2017/18:104). Trafikutskottet anförde i betänkandet att de problem som de regionala flygplatserna i dag upplever inte får en tillräckligt ingående och allsidig belysning i den flygstrategi som regeringen presenterat. Utskottet menade även att den föreslagna flygskatten riskerar att försämra möjligheterna för de regionala flygplatserna. Därutöver ansåg utskottet att det behövs en översyn av de regionala flygplatsernas möjligheter att långsiktigt kunna bidra till tillväxten.

Regeringen anger i Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 (skr. 2020/21:75) att arbetet med en översyn av de svenska icke-statliga flygplatserna påbörjades, i enlighet med den nationella flygstrategin, under 2018. Under 2020 har arbetet tillfälligt getts lägre prioritet på grund av behovet av akuta åtgärder till flygplatserna till följd av coronapandemin. Efter regeringens förslag inrättades ett tillfälligt driftstöd om 100 miljoner kronor under 2020 till regionala flygplatser (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:366). Därutöver har regeringen i april 2020 beslutat om temporär allmän trafikplikt på ett antal flyglinjer till Norrland och Gotland. Trafikplikten förlängdes först i augusti 2020, sedan i december 2020 och gäller för närvarande till den 30 juni 2021. För att förstärka ambulansflygets kapacitet och tillgänglighet under den pågående pandemin har 75 miljoner kronor avsatts.

I Sverige finns tio beredskapsflygplatser för att tillgodose behovet av tillgänglighet för samhällsviktiga flygtransporter, exempelvis för regionernas hälso- och sjukvård, men dessa flygplatser används även av statliga myndigheter som t.ex. Sjöfartsverket, Kustbevakningen och Polismyndigheten. Med anledning av den pågående pandemin såg regeringen ett behov av att komplettera det nationella nätet av beredskapsflygplatser med ytterligare ett antal temporära beredskapsflygplatser för att tillgodose behov av tillgänglighet för samhällsviktiga luftfartstransporter för hälso- och sjukvård, t.ex. ambulansflyg. I december 2020 uppdrog regeringen därför åt Trafikverket att förhandla och ingå överenskommelser om temporära beredskapsflygplatser t.o.m. den 28 februari 2021 (I2020/03383 och I2020/03417). Uppdraget gäller Kiruna flygplats, Lycksele flygplats, Skellefteå flygplats, Örnsköldsviks flygplats, Mora-Siljan flygplats, Borlänge flygplats, Karlstads flygplats, Örebro flygplats, Eskilstuna flygplats, Skövde flygplats, Trollhättan-Vänersborgs flygplats, Norrköping-Kungsängens flygplats, Linköping-Saab flygplats, Jönköpings flygplats, Växjö-Kronobergs flygplats, Kalmar flygplats och Kristianstad-Österlens flygplats. Regeringen förlängde uppdraget i februari 2021. Regeringen beslutade i mitten av maj 2021 om att ytterligare förlänga uppdraget fram till den 30 september 2021.

Regeringen anger i propositionen om framtidens infrastruktur att den pågående pandemin har medfört att flygtrafiken vid de svenska beredskapsflygplatserna har minskat till mycket låga nivåer, varför flygplatserna av kostnadsskäl behövt dra ned på sina öppettider. Efter regeringens förslag i en extra ändringsbudget (prop. 2020/21:77, bet. 2020/21:FiU40) avsattes därför ytterligare 10 miljoner kronor till Sveriges beredskapsflygplatser för att säkra att samhällsviktiga flygtransporter finns tillgängliga i hela landet oavsett tid på dygnet. Stödet ska täcka kostnader för det ökade behovet av beredskap vid flygplatserna.

Regeringen anger vidare i skrivelse 2020/21:75 att översynen även i fortsättningen kommer att ligga till grund för att tydliggöra statens ansvar och roll som stödgivare till icke-statliga flygplatser med utgångspunkt i de transportpolitiska målen. Översynen omfattar de stöd som staten i dag bidrar med till icke-statliga flygplatser och den statligt upphandlade flygtrafiken. Regeringen anger därtill att ärendet bereds vidare och att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Underhåll av vägar och järnvägar

För att främja den regionala tillväxten och goda levnadsvillkor i Sveriges gles- och landsbygder tillfördes efter regeringens förslag 2018 medel om totalt 300 miljoner kronor till vägunderhåll under perioden 2018–2020 (prop. 2017/18:1 utg.omr 22, bet. 2017/18:TU1, rskr. 2017/18:104). Med anledning av regeringens förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) satsades totalt 122 miljoner kronor på underhåll, varav 66 miljoner kronor till bidrag för drift av enskild väg och 56 miljoner kronor till järnvägsunderhåll i

landsbygd för att främja godstransporter (bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2020 att satsningen på järnvägsunderhåll i landsbygd skulle förlängas och utökas till 100 miljoner kronor per år under perioden 2020–2022. Satsningen på statsbidrag till enskild väghållning förlängdes och utökades till 118 miljoner kronor per år under perioden 2020–2022 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22, bet. 2019/20:TU1, rskr. 2019/20:111).

Efter förslag i en extra ändringsbudget våren 2020 beslutade riksdagen att avsätta 720 miljoner kronor till järnvägsunderhåll. Satsningen genomfördes som en följd av den pågående pandemin. Även vägunderhållet ökades med 300 miljoner kronor, riktat till vägunderhåll i landsbygd (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:299).

Regeringen föreslog vidare i budgetpropositionen för 2021 ytterligare satsningar på 500 miljoner kronor årligen under perioden 2021–2023 på underhåll av statliga järnvägar i hela landet. Medlen ska stärka järnvägens tillförlitlighet och möjligheter till klimatsmarta transporter av både gods och människor. För vägunderhåll på landsbygden föreslogs satsningar på 500 miljoner kronor årligen under perioden 2021–2023 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 22, bet. 2020/21:TU1, rskr. 2020/21:131).

Elektrifieringen av transportsektorn

Regeringen anger i infrastrukturpropositionen (prop. 2020/21:151) att kraftfulla åtgärder behövs för att utsläppen från transporter ska minska i snabbare takt än hittills, för att i princip vara nere på noll 2045. Elektrifiering är en viktig del i detta arbete, och utbyggnaden av laddinfrastruktur bör ske i sådan takt att den inte blir ett hinder för elektrifieringen av transportsektorn. Elektrifieringen av transportsektorn bedöms dessutom ge andra positiva effekter för människors hälsa och miljön samt är ett viktigt bidrag till att Sverige ska klara sina bindande åtaganden mot EU när det gäller utsläpp av kväveoxid.

Regeringen inrättade i oktober 2020 Elektrifieringskommissionen för att påskynda arbetet med elektrifiering av de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet. Kommissionens arbete omfattar såväl person- som godstransporter och alla trafikslag. Kommissionen ska bl.a. belysa finansieringsfrågor, möjliga affärsmodeller och hur el vid behov snabbt kan dras fram till elvägar och till laddinfrastruktur för snabbbladdning. Kommissionen ska även undersöka hur elektrifiering via vätgasdrift kan medverka till en elektrifiering av transportsektorn och vilka effekter elektrifieringen av transportsektorn har på elförsörjningen. Den ska också tillsammans med näringslivet och berörda aktörer skyndsamt ta fram en handlingsplan för elektrifiering av de mest trafikerade vägarna i Sverige samt i övrigt genomlysna andra möjligheter till elektrifiering.

Regeringen inrättade i oktober 2020 en arbetsgrupp för att ta fram en nationell strategi för elektrifiering (I2020/02609). Strategin ska bidra till en snabb,

smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering. I strategin ska man ta ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn för att möjliggöra en ökad elektrifiering. Arbetsgruppen ska även lägga fram en plan för att hantera eventuella hinder för en ökad elektrifiering. Arbetet ska avslutas och redovisas så att regeringen kan ta beslut om strategin senast den 29 oktober 2021.

Regeringen gav i oktober 2020 Trafikverket i uppdrag att inleda planering för en utbyggnad av elvägar längs det statliga vägnätet med det övergripande syftet att kraftigt minska utsläppen från tung vägtrafik så att klimatmålen och de transportpolitiska målen kan nås. Myndigheten skulle även analysera vilka nyttor, kostnader och andra konsekvenser som en utbyggnad är förknippad med, samt möjliga affärsm modeller. Eventuella åtgärder som kan främja en samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad skulle också analyseras. Trafikverket redovisade uppdraget i februari 2021. Inom ramen för uppdraget har Trafikverket tagit fram ett förslag till en plan för samhällsekonomiskt lönsam elektrifiering av delar av det statliga vägnätet fram till 2030 och med sikte på 2040. Det övergripande syftet är att kraftigt minska utsläppen från vägtrafik för att klimatmålen ska kunna nås.

Efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2021 har 500 miljoner kronor avsatts för 2021 och 550 miljoner kronor för 2022 för regionala elektrifieringspiloter med laddinfrastruktur för tunga fordon, i syfte att elektrifiera tunga vägtransporter inom de mest trafikerade områdena. Även tankinfrastruktur för vätgas ingår i satsningen (prop. 2020/21:1 utg.omr. 22, bet. 2020/21:TU1, rskr. 2020/21:131).

Regeringen gav i oktober 2020 även en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur en reglering av elvägar kan utformas och hur drift och underhåll av elvägar kan finansieras (dir. 2020:105). Utgångspunkten för utredarens arbete ska vara att vägghållaren ansvarar för uppförande, drift och underhåll av infrastrukturen för elvägar. Ytterligare en utgångspunkt ska vara att kostnaden för drift och underhåll av infrastrukturen helt eller delvis ska finansieras genom avgifter från dem som använder el på elvägen. Enligt direktiven ska samtliga analyser och förslag utgå från att olika typer av elvägsteknik kan komma att användas. Målsättningen ska vara att de författningsförslag som lämnas blir funktionsbaserade. Utredaren ska utarbeta nödvändiga författningsförslag och redovisa sina förslag senast den 1 september 2021.

Polisens lokala närvaro

Riksdagen riktade i november 2017 ett tillkännagivande till regeringen om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet (bet. 2017/18:JuU1). Ett enigt justitieutskott anförde bl.a. att man ska kunna känna trygghet i att polisen är närvarande oavsett var i Sverige man bor. Poliserna ska vidare vara lokalt förankrade, och de som bor i området ska veta vilka poliserna är. Med kontinuitet och erfarna poliserna som stannar länge i samma tjänst kan långsiktiga kontakter mellan polisen och medborgarna skapas. Därmed underlättas

det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Justitieutskottet anförde vidare att medborgarnas förtroende för polisen bygger på att man inte bara hinner med att bekämpa grov kriminalitet utan även s.k. vardagsbrottslighet som skadegörelse, stölder och buskörningar.

I budgetpropositionen för 2021 anför regeringen att den delar uppfattningen som riksdagen för fram i det nyss redovisade tillkännagivandet och att regeringen återkommande har rapporterat om de insatser som har genomförts för att säkerställa en långsiktig och hållbar polisiär närvaro i lokalsamhället (prop. 2020/21:1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet). Regeringen framhåller vidare att Polismyndigheten behöver anställa fler, både poliser och civilanställda, för att förbättra förutsättningarna för en utökad numerär på lokal nivå. Därtill anges att det i budgetförslaget för 2021 tillförs ytterligare medel som möjliggör Polismyndighetens fortsatta expansion mot 10 000 fler polisanställda 2024, ett förslag som sedermera godkändes av riksdagen (bet. 2020/21:JuU1). Därutöver anger regeringen i budgetpropositionen för 2021 att den även har skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser genom att utöka antalet lärosäten som tillhandahåller polisutbildning från tre till fem. I budgetpropositionen anges även att Polismyndigheten i sitt regleringsbrev för 2020 getts ett fortsatt återrapporteringskrav om vilka åtgärder som vidtas för att säkerställa en långsiktig och tydlig polisiär närvaro i hela landet. Myndigheten ska också redovisa i vilken omfattning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå. Polismyndigheten har också i regleringsbrevet för 2020 fått i uppdrag att månatligen redovisa en uppföljning av statistik över personal samt särskilda nyckeltal som visar personaltillväxten mot 2024. I detta ingår att tydliggöra prognoser över förväntat antal anställda (poliser respektive civila) för respektive år till 2024. Vid halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än hälften av de totalt 10 000. Regeringen anger i budgetpropositionen att den förväntar sig att polisverksamheten utvecklas och stärks vartefter personalresurserna ökar.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- En nationell strategi 2021–2030.
- Övrigt om regional utveckling.

En nationell strategi 2021–2030

Utskottet konstaterar att regeringen i skrivelsen redovisar den nationella strategin för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030. Strategin utgör den långsiktiga inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken och ska bidra till dels omställningen till en hållbar utveckling i alla delar av landet, dels att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken ska bl.a. vara samordnat med landsbygdspolitiken,

politiken för hållbar stadsutveckling och miljöpolitiken. Strategin ska därtill vara vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna och styrande för vad statliga medel för regionalt utvecklingsarbete på anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling får användas till. Därutöver ska strategin också främja en ändamålsenlig medverkan från statliga myndigheter i det regionala utvecklingsarbetet. Utskottet kan vidare konstatera att regeringen avser att ta fram en handlingsplan för genomförandet av strategin.

Utskottet noterar att regeringen redogör för ett antal samhällsutmaningar och prioriteringar för den regionala utvecklingen. Bland de samhällsutmaningar som identifierats återfinns miljöproblem och klimatförändringar, demografiska förändringar samt ökade klyftor både inom Sverige och inom EU. Dessa samhällsutmaningar varierar mellan olika delar av landet och kommer tillsammans med globaliseringen, digitaliseringen och den övriga tekniska utvecklingen att påverka samhällsutvecklingen. Vidare noterar utskottet att regeringen framhåller att förutsättningarna varierar mellan olika delar av landet och att insatser för att möta de identifierade utmaningarna behöver ha ett territoriellt perspektiv. När det gäller prioriteringarna för den regionala utvecklingen har regeringen delat in dessa i fem olika strategiska områden som redovisats ovan. Utskottet kan konstatera att bland de prioriteringar regeringen identifierat återfinns bl.a. god tillgång till kommersiell och offentlig service. Regeringen menar att servicepunkter på gles- och landsbygden är av betydelse för att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva i alla delar av landet. Vidare anger regeringen att en annan prioritering är att det ska finnas en väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande i hela landet. För detta behöver det finnas en samverkan mellan dels aktörer med formellt ansvar inom kompetensförsörjningsområdet, som t.ex. statliga myndigheter och kommuner, dels bl.a. regioner, arbetsmarknadens parter och branschföreträdare. Därtill ser regeringen behov av att stärka innovation, entreprenörskap och företagande i hela landet. Regeringen avser därför att inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken prioritera ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och en väl fungerande kapitalförsörjning, regionala innovationssystem samt internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export. Vidare är en konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässig ekonomi prioriterat. Regeringen framhåller att näringslivet därmed ska ges goda förutsättningar att stärka sin konkurrenskraft och bidra till omställningen till hållbar utveckling. Till ytterligare prioriteringar hör en förbättrad tillgång till snabbt bredband och en ökad digital användning samt tillgänglighet genom hållbara transportsystem.

Mot bakgrund av de motionsyrkanden som berör trafikslag, infrastruktur och väginfrastruktur på glesbygden i motionerna 2020/21:3924 (SD) yrkandena 2, 3 och 4, 2020/21:3971 (KD) yrkande 5 och 2020/21:3974 (M) yrkande 2 vill utskottet framföra följande. Utskottet kan konstatera att det i skrivelsen framhålls att det är angeläget med en väl fungerande och hållbar transportförsörjning för människor och näringslivet i hela landet, såväl i städer och tätorter

som i gles- och landsbygder. Vidare anges i skrivelsen att väl fungerande och hållbara transportsystem bidrar till regionintegrering och regionförstoring, vilket bl.a. ger bättre matchning av resurser och en mer dynamisk ekonomi samt en bättre livsmiljö för människor. Utskottet noterar även att regeringen betonar att en förutsättning för hållbar regional utveckling är att de stora miljöproblemen får en lösning. Samhället behöver därför bli mer transporteffektivt, och det är viktigt för transportsektorns klimatomställning att fossila bränslen ersätts med hållbara förnybara drivmedel och en elektrifiering av transportsystemet. Därutöver noterar utskottet att regeringen den 16 april 2021 överlämnade propositionen Framtidens infrastruktur (prop. 2020/21:151) till riksdagen. I propositionen redovisas förslag till inriktning på satsningar i transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033. Propositionen innehåller också förslag till ekonomiska ramar och vägledning för prioritering av åtgärder i den åtgärdsplanering som följer efter riksdagens beslut. Beredning av propositionen och följdmotionerna pågår i trafikutskottet, och riksdagen väntas fatta beslut i juni 2021 om förslagen. Utskottet noterar även de insatser på järnvägsunderhåll som regeringen föreslagit för perioden 2021–2023 och som riksdagen beslutat om. När det gäller de regionala flygplatserna, som också berörs i de här aktuella motionerna, kan utskottet konstatera att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram en översyn av statens ansvar och roll som stödgivare till icke-statliga regionala flygplatser och av flyglinjer med allmän trafikplikt.

Vidare förordas det i motionerna 2020/21:3924 (SD) yrkande 6, 2020/21:3971 (KD) yrkande 3 och 2020/21:3974 (M) yrkande 1 tillkännagivanden som rör energiförsörjningen. Utskottet kan mot bakgrund av dessa motionsyrkanden konstatera att regeringen i skrivelsen anger att Sverige ska ha ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga elpriser i hela landet. Regeringen anför därtill bl.a. att elnäten behöver utvecklas och användas effektivt i takt med elektrifieringen, och att fossilfri laddning och tankning behöver möjliggöras genom att infrastrukturen för detta byggs ut. Vidare framhåller regeringen att lokal kapacitetsbrist i näten finns på flera håll i landet och att den ska begränsas. Därutöver noterar utskottet att regeringen anser att energieffektivisering samt utbyggnaden, produktionen och användningen av förnybar energi är betydelsefullt för en hållbar regional utveckling samt att det blir alltmer angeläget att utveckla lösningar för lagring av elenergi i takt med att en allt större del av produktionen utgörs av väderberoende kraft.

I motion 2020/21:3974 (M) yrkande 4 efterfrågas ett tillkännagivande om att värna äganderätten för de svenska skogsbrukarna. Utskottet kan, i likhet med vad miljö- och jordbruksutskottet framhåller i betänkande 2020/21:MJU15, konstatera att Skogsutredningen i betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) lämnade ett antal förslag på förändringar som i sin helhet syftar till en stärkt äganderätt och att det nu pågår en beredning av dessa förslag. Därtill noterar utskottet att regeringen genom januariavtalet åtagit sig att värna den privata äganderätten

till skogen, stärka rättssäkerheten vid inskränkningar i ägande- och brukanderätten samt ge ekonomisk kompensation i den utsträckning markägare har rätt till.

När det gäller motionerna 2020/21:3924 (SD) yrkande 5, 2020/21:3971 (KD) yrkande 1 och 2020/21:3974 (M) yrkande 3 som rör frågan om att öka den polisiära närvaron i hela landet delar utskottet motionärernas syn på att detta är viktigt för att öka tryggheten i hela landet. Utskottet noterar samtidigt att det av strategin framgår att den syftar till att främja en ändamålsenlig medverkan från statliga myndigheter i det regionala utvecklingsarbetet och att Polismyndigheten är en av de myndigheter som har verksamhet av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål. Vidare kan utskottet konstatera att riksdagen påtalat för regeringen att det behövs flera lokalt förankrade poliser som är närvarande och synliga i hela landet (bet. 2017/18:JuU1). Utskottet kan därtill notera att regeringen i budgetpropositionen för 2021 bl.a. anger att Polismyndigheten behöver anställa fler, både poliser och civilanställda, för att förbättra förutsättningarna för en utökad numerär på lokal nivå (prop. 2020/21:1 utg.omr. 4 Rättsväsendet). I budgetpropositionen för 2021, som sedermera godkändes av riksdagen, tillfördes ytterligare medel för att möjliggöra Polismyndighetens fortsatta expansion mot 10 000 fler polisanställda 2024 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 4, bet. 2021/21:JuU1). Därutöver noterar utskottet att regeringen i nyss nämnda proposition även anger att det skapats förutsättningar för att utbilda fler poliser genom att antalet lärosäten som tillhandahåller polisutbildning utökats från tre till fem.

Avslutningsvis vill utskottet när det gäller den pågående pandemin likt regeringen framhålla sin uppfattning att det är för tidigt att säga hur pandemin långsiktigt kommer att påverka näringslivet och andra områden i samhället liksom olika delar av landet. Utskottet noterar samtidigt att regeringen framhåller att den regionala utvecklingspolitiken kan bidra till att möta effekterna av pandemin.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår motionsyrkandena.

Övrigt om regional utveckling

När det gäller motionsyrkanden som rör Sveriges transportsystem kan utskottet inledningsvis konstatera att regeringen i propositionen Framtidens infrastruktur (prop. 2020/21:151) föreslår att av den ekonomiska ramen under perioden 2022–2033 ska 437 miljarder kronor användas till utveckling av transportsystemet. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning som redovisas i den nyss nämnda propositionen att transportinfrastrukturen behöver utvecklas och bli ännu mer robust för att bidra till att näringslivets konkurrenskraft ska kunna fortsätta stärkas, exempelvis genom åtgärder som löser upp flaskhalsar och kapacitetsbrister och bidrar till det nationella och internationella transportsystemets funktionalitet. Det behövs också en effektiv transportinfrastruktur

som även bidrar till ökad intermodalitet vid transport av gods och underlättar för trafikslagen att samverka med varandra. Vidare behöver transportsystemet fungera från dörr till dörr för både människor och gods och genom att förbättra tillgängligheten och pendlingsmöjligheterna förbättras även förutsättningar för jobb och företagande. Infrastrukturåtgärder kan också bidra till ökad transporteffektivitet och till att nå det övergripande generationsmålet och miljö-kvalitetsmål. God tillgänglighet i hela Sverige, genom ett pålitligt, robust och långsiktigt hållbart transportsystem, behövs för att människor och näringsliv ska kunna leva och verka i alla delar av landet och för att Sverige ska kunna hålla ihop.

I fråga om förslaget att ta fram en nationell underhålls- och investeringsplan för det enskilda vägnätet och om vikten av ett teknikneutralt stöd för att bygga ut tank- och laddinfrastrukturen som motionärerna pekar på i motion 2020/21:3974 (M) yrkande 2 vill utskottet påminna om att tillgänglighet genom hållbara transportsystem är en prioritering som regeringen lyfter fram i skrivelsen om en nationell strategi för hållbar utveckling inom det strategiska området Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet. Utskottet vill här åter hänvisa till riksdagens arbete med att bereda propositionen Framtidens infrastruktur (prop. 2020/21:151). Därutöver vill utskottet i detta sammanhang påminna om dels de satsningar på vägunderhåll i hela landet som regeringen har genomfört de senaste åren, dels de 500 miljoner kronor som årligen avsatts under perioden 2021–2023 för vägunderhåll på landsbygd som riksdagen beslutat om i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2021. Vad gäller stöd till teknikneutral utbyggnad av tank- och laddinfrastrukturen noterar utskottet de flertalet regeringsuppdrag som omfattar arbetet med elektrifieringen av transportsektorn och att trafikutskottet avstyrkte liknande motionsyrkanden i april 2021 (bet. 2020/21:TU9).

Bilens betydelse för glesbygden som en förutsättning för arbetskraftsför-sörjning för företag utanför storstadsregionerna och att utjämna kostnaderna för transporter i landet lyfts i motion 2020/21:3924 (SD) yrkande 2. Med anledning av detta vill utskottet påminna om att regeringen i skrivelsen lyfter det territoriella perspektivet som en utgångspunkt för den regionala strategin. Förutsättningarna för en hållbar regional utveckling varierar mellan olika delar av landet, varför regeringen anger att potentialen i varje geografiskt område be-höver tas till vara utifrån sina särskilda förutsättningar. Även i detta sammanhang kan tillgänglighet i hela landet genom kommunikation och transportsystem lyftas som ett strategiskt viktigt område enligt regeringen. Därtill kan utskottet notera att förslag om differentierad drivmedelsbeskattning, differentierade reseavdrag och andra förslag om en regional differentiering av beskattningen av bilismen har avstyrkts av skatteutskottet tidigare under våren 2021 med motiveringen att skattereglerna så långt som möjligt bör utformas generellt för hela landet och inte användas för att utjämna regionala skillnader (bet. 2020/21:SkU20).

Coronapandemins negativa effekter på de regionala flygplatserna lyfts i motion 2020/21:3924 (SD) yrkande 4. På detta område noterar utskottet att det pågår ett arbete för att lindra effekterna av pandemin. Här kan exempelvis nämnas översynen av de svenska icke statliga flygplatserna, regeringens satsning på ett tillfälligt driftstöd under 2020 om 100 miljoner kronor till regionala flygplatser, Trafikverkets uppdrag om temporära beredskapsflygplatser och den temporära allmänna trafikplikten på ett antal flyglinjer till Norrland och Gotland.

I motion 2020/21:3971 (KD) yrkande 6 pekar motionärerna på vikten av insatser för att motverka effekterna av coronapandemin, särskilt vad gäller besöksnäringen, upplevelsenäringen och kulturnäringen, då dessa påverkats i långt större utsträckning än tillverkningsindustrin. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna om att företagen inom de olika näringarna behöver få stöd och förutsättningar för återhämtning. Här kan utskottet påminna om de olika sorters stödåtgärder som regeringen vidtagit för att mildra coronapandemins konsekvenser för jobb och företag i Sverige. Utskottet kan i detta sammanhang även påminna om att utskottet nyligen behandlat och avstyrkt motioner om stöd till besöksnäringen där utskottet hänvisade till bl.a. de särskilda insatser för besöksnäringens återhämtning om 120 miljoner kronor som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2021 och riksdagen sedermera beslutat om (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:NU1).

När det gäller förslagen om dels en regionalisering av fastighetsskatten i motion 2020/21:3924 (SD) yrkande 1, dels återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser i motion 2020/21:3971 (KD) yrkande 4 konstaterar utskottet att liknande yrkanden avstyrktes av utskottet så nyligen som i februari 2021 (bet. 2020/21:NU14). Utskottet ser i nuläget ingen anledning till att ändra uppfattning i dessa frågor.

Kompetensförsörjningsfrågor tas upp i motionerna 2020/21:3924 (SD) yrkande 7 och 2020/21:3971 (KD) yrkande 2. Med anledning av dessa noterar utskottet att kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet är ett prioriterat strategiskt område enligt den strategi som presenterats i skrivelsen. Utskottet kan vidare notera att kompetensförsörjning också är ett fokusområde för regeringens nyindustrialiseringsstrategi. Utskottet kan i detta sammanhang även notera att arbetsmarknadsutskottet såg positivt på införandet av intensivåret som syftar till att ge nyanlända möjlighet till en snabbare etablering på arbetsmarknaden inom ramen för etableringsprogrammet. I det regeringsuppdrag som Arbetsförmedlingen fått för att införa intensivåret ska myndigheten samverka med kommunerna och Delegationen för unga och nyanlända till arbete samt föra en nära dialog med andra relevanta aktörer som Sveriges Kommuner och Regioner, Statens skolverk, Folkbildningsrådet och arbetsmarknadens parter (bet. 2020/21:AU5). Därtill noterar utskottet att utbildningsutskottet med hänvisning till pågående utredningar och aviserade och vidtagna åtgärder avstyrkt motionsyrkanden om likvärdighet i skolan våren 2021 (bet. 2020/21:UbU10).

Förslag om att förstärka rättsväsendet genom att inrätta domstolar på fler platser än vad som är fallet i dag förordas i motion 2020/21:3971 (KD) yrkande 1. Utskottet instämmer i synen att domstolar utgör en viktig del i den grundläggande service som ska vara tillgänglig i hela landet men ser i nuläget inget skäl till att rikta ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. En nationell strategi 2021–2030, punkt 1 (M, SD, KD)

av Lars Hjärmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 3, 4 i denna del, 5 och 6,

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 1 i denna del, 3 och 5 samt

2020/21:3974 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 i denna del, 3 och 4 samt

lägger skrivelse 2020/21:133 till handlingarna.

Ställningstagande

Vi har inget att invända mot det övergripande syftet med regeringens strategi för hållbar regional utveckling i hela landet. Det är viktigt att ta ett helhetsgrepp på inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken och samordna den med övriga berörda politikområden såsom landsbygdspolitiken, politiken för hållbar stadsutveckling och miljöpolitiken. Dock menar vi att strategin saknar eller bara flyktigt berör ett antal väsentliga perspektiv som är nödvändiga för att bättre kunna möta landsbygdens utmaningar och ta till vara dess möjligheter.

Ett perspektiv där tydlighet saknas i strategin gäller elförsörjningen. För att säkerställa jobb och tillväxt behöver hela Sverige ha ett tryggt och stabilt energisystem som levererar energi till hushåll och företag till rimliga kostnader. En pålitlig energiförsörjning är grundläggande för både större städer och mindre samhällen med elitensiv industri. Det senaste årets elkriser, framför allt i Skåne och Stockholm, har dock påvisat uppenbara brister i Sveriges elsystem. Samtidigt väntas elektrifieringen av samhället öka, och stora industrisatsningar i bl.a. norra Sverige kommer att vara oerhört energikrävande och ställa stora krav på tillgång till leveranssäker ren el till ett konkurrenskraftigt pris. Vi menar att produktionsförmågan när det gäller el i landets alla delar behöver byggas ut, att Sverige behöver en stor baskraft som är fossilfri och planerbar samt att överföringskapaciteten både behöver förnyas och byggas ut.

Ett annat perspektiv som regeringen inte tar upp i strategin handlar om att nå en ökad trygghet i hela Sverige. På många håll i landet upplevs polisen som frånvarande och det är långt ifrån självklart att polisen kan rycka ut om någon drabbas av ett brott. Därtill klaras alldeles för få brott upp, utredningar tar för lång tid och polisen tvingas på grund av den ansträngda situationen prioritera mellan utredningar av grova brott. Det är vår mening att polisen ska finnas tillgänglig i hela samhället, på landsbygden, i storstaden och under hela året. Vi anser därför att det behövs trygghetsskapande insatser i hela landet så att fler hushåll och företag vågar stanna kvar samt flytta och etablera sig på glesbygden, utan rädslan för att polisen inte ska vara närvarande. För att värna tryggheten i landets alla delar är det därför angeläget att polisen har de resurser som krävs och att antalet poliser ökar för att vara närvarande i hela landet.

Vidare menar vi att fungerande transporter är förutsättningen för att hela Sverige ska kunna leva och utvecklas. Väl utbyggda och fungerande transportsystem är grunden för tillväxt, sysselsättning och i förlängningen finansieringen av den gemensamma välfärden och trygghetssystemen. Tyvärr ser vi att det finns en konstgjord konflikt mellan olika trafikslag och vi anser att i valet mellan cykel, bil, lastbil, buss, tunnelbana, tåg och flyg så behövs allihop. Det är därför viktigt att beakta samspelet mellan samtliga transportslag och se till de behov som finns i olika regioner för att möjliggöra tillväxt i hela landet.

Vi anser därför att människor när de väljer att köpa en elbil behöver känna trygghet i att det går att ladda bilen över hela Sverige. Vi anser vidare att Sverige behöver en robust järnväg med ett bra underhåll. Det finns behov av att kombinera kraftiga underhållsinsatser med investeringar i kostnadseffektiva och kapacitetshöjande åtgärder på järnväg runt omkring i landet. Detta för att kapa transporttiderna och skapa en högre tillförlitlighet i hela landet. Därutöver menar vi att det behöver skapas möjligheter för att flyget ska finnas med som ett självklart transportmedel, vid sidan av alla andra trafikslag. De stora statliga flygplatserna förutsätter inflödet från regional passagerartrafik för transport ut från Sverige. Vidare ställer de långa avstånden i Sverige stora krav på att de transportsätt som möjliggör ett snabbt resande är tillgängliga. Möjligheten att resa snabbt i landet kan både vara en avgörande faktor för människors vilja att bo och leva i vissa delar av landet och för företagens möjligheter att få tillgång till högspecialiserad kompetens. De regionala flygplatserna är även nödvändiga ur ett säkerhets- och beredskapsperspektiv.

Dessutom menar vi att skogsindustrin är en viktig näringsgren som bl.a. skapar jobb och välstånd i områden som annars inte har ett stort utbud av arbetstillfällen. Vi kan konstatera att grundläggande för all skogsproduktion är äganderätten. Äganderätten är en mänsklig rättighet som skyddas av både regeringsformen och Europakonventionen. En stark äganderätt som omfattar dels rätten att bruka den mark man äger, dels principen om frihet under ansvar krävs för att de svenska skogsbrukarna ska ha goda möjligheter att driva och utveckla sin verksamhet. Vi menar därför att det är viktigt att värna äganderätten för att de svenska skogsbrukarna ska fortsätta att stå starka i den internationella konkurrensen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. En nationell strategi 2021–2030, punkt 1 – motiveringen (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Ställningstagande

Sverige har stora och växande regionala skillnader. För att Sverige ska hålla ihop och det ska finnas möjligheter till utveckling i hela landet, behöver de grundläggande förutsättningarna vara likvärdiga oavsett var någonstans man bor. Jag menar därför att en övergripande strategi för den regionala utvecklingen bör bygga på långsiktighet, en utvecklad samverkan, ett större regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet. Politiken bör skapa förutsättningarna så att alla har rätten och möjligheten att bo var helst de själva önskar. För att uppnå detta är det angeläget att landsbygdernas olikheter beaktas och att invånarna ges möjligheter att utveckla sina specifika bygder, så att de kan påverka både de lokala och regionala utvecklingsfrågorna. Vidare behöver den regionala utvecklingen ske på ett hållbart sätt, med hänsyn till klimatet och i samklang med tillväxten. Den övertro som funnits om att marknadskrafterna skulle lösa glesbygdens problem har visat sig inte fungera.

Jag och andra företrädare för Vänsterpartiet har under flera år lagt fram förslag som jag menar behöver genomföras för att främja den regionala utvecklingen. Exempelvis gäller detta förslag om hur vindkraften ska kunna byggas ut genom att en ersättning som går tillbaka till den berörda bygden, och om hur småföretagares sociala skyddsnät bör stärkas. Förslagen presenteras närmare i bl.a. motionerna 2020/21:302 (V) och 2020/21:388 (V).

Det är min uppfattning att regeringens skrivelse i sin helhet sammanfattar det som i dag görs, men mot bakgrund av vad jag här har framfört anser jag att det behövs fler insatser. Vidare menar jag att de förslag som återfinns i motionerna inte ger den helhetslösning som Sverige som land behöver.

Därmed anser jag att riksdagen bör lägga regeringens skrivelse till handlingarna och avslå motionsyrkandena.

3. Övrigt om regional utveckling, punkt 2 (M)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3974 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkande 2 i denna del och avslår motionerna

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, de båda senare i denna del, och 7 samt

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 1 i denna del, 2, 4 och 6.

Ställningstagande

I Sverige finns det 74 000 km enskild väg med statligt stöd som tillsammans med 98 500 km statlig väg och 42 300 km kommunala vägar och gator bygger det för transporter helt avgörande svenska vägnätet. De enskilda vägarna förvaltas av drygt 23 000 olika väghållare. Enskilda människor och olika vägföreningar gör därmed stora insatser för näringsliv och pendling. Staten bör ta ett större ansvar för att planera underhåll och reinvesteringar i det enskilda vägnätet utifrån nuvarande ekonomiska ramar. Sverige behöver en bättre planering i arbetet med att värna och utveckla det enskilda vägnätet. Det finmaskiga vägnätet ska erbjuda en hållbar standard för bärighet och väghållningen måste fungera året runt. Myndigheternas tillämpning av regelverken ska syfta till att underlätta för underhåll och reinvestering av dessa vägar. Det enskilda vägnätet behöver långsiktigt stärkas och regeringen bör därför ge Trafikverket i uppdrag att ta fram en nationell underhålls- och investeringsplan för det enskilda vägnätet.

Omställningen till ett hållbart samhälle gör att allt fler människor vill köpa en elbil. Människor måste kunna känna trygghet att det går att ladda över hela landet när de investerar i en fossilfri bil. Vi vill därför att det införs ett teknikneutralt stöd för utbyggnaden av tank- och laddinfrastruktur för fossilfria transporter över hela Sverige.

Regelverket för strategisk och ekonomisk planering av vägar är komplext och svåröverskådligt. Dessa lagar har ofta tillkommit vid olika tidpunkter och med olika syften. Detta försvårar för en realistisk planering som kan spänna över flera områden och förhindrar kostnadseffektivitet. Det behövs mot denna bakgrund en genomgripande översyn av lagstiftningen och regeringen bör initiera en sådan översyn. För den regionala utvecklingen krävs inte bara förbättrade underhållsplaner och kloka ekonomiska avvägningar; det krävs även tydliga satsningar både på det enskilda vägnätet och på underhållet. Vi vill därför se en förstärkt satsning på både investeringar och underhåll. I kombination med satsningar på laddinfrastruktur i hela Sverige säkerställs en långsiktigt hållbar omställning till fossilfria vägtransporter.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Övrigt om regional utveckling, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, de båda senare i denna del, och 7 samt

avslår motionerna

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 1 i denna del, 2, 4 och 6 samt

2020/21:3974 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att regional utveckling är en nationell fråga. Däremot har staten inte alltid bäst kunskap om eller förmåga att identifiera vilka satsningar som gör mest nytta lokalt. Vi förespråkar därför en regionalisering av fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsenheter. Detta skulle stärka ekonomin i landets samtliga regioner och därmed väsentligt bidra till att främja framtida förutsättningar för en regional utveckling i hela landet. Vi anser därför att regeringen bör utreda möjligheterna att införa en regionalisering av fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsenheter.

I ett land som präglas av långa avstånd, gles befolkning och mycket landsbygd finns inte förutsättningar att tillgodose människors och företags transportbehov med endast kollektivtrafiklösningar. Möjligheten att använda bil är av central betydelse om det ska vara möjligt för folk att bo och leva på Sveriges landsbygder. Bilen utgör därutöver en förutsättning för arbetskraftsförsörjning för företag utanför storstadsregionerna. Att utjämna kostnader för transporter är enligt vår mening därför avgörande i ett land som Sverige. Därför utgör regeringens signaler om införande av kilometerskatt och kraftigt försämrade reseavdrag exempel på glesbygdsfientliga förslag som, om de realiseras, kommer att slå hårt mot boende och företag i glesbygd.

Vidare vill vi framhålla att människor ska kunna leva utanför storstäderna och de ska kunna förlita sig på hjälp när krisen knacker på dörren. De regionala flygplatserna är en förutsättning för det. De regionala flygplatserna spelar en central roll för brandflyg, ambulansflyg, polis och försvar. Coronapandemins framfart i Sverige har fått förödande konsekvenser för de regionala flygplatserna. Det krävs ett statligt ansvar för att rädda flygplatserna. Om inte detta

sker blir konsekvenserna förödande för tillväxt, näringsliv, jobb och inte minst för beredskapen ute i landets regioner.

Avslutningsvis vill vi uppmärksamma att Sverige under senare år har presterat dåligt i internationella jämförelser av skolelevers kunskaper. Satsningar på skolväsendet måste ske hela vägen från grundskola till akademi. Det måste göras attraktivt att studera och forska i hela landet. Sverige behöver en ambitiös skolpolitik som säkerställer näringslivets kompetensförsörjning i hela landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Övrigt om regional utveckling, punkt 2 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 1 i denna del, 2, 4 och 6 samt

avslår motionerna

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, de båda senare i denna del, och 7 samt

2020/21:3974 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

I regeringens skrivelse saknas det enligt min mening reflektioner kring hur Sverige ska kunna återta förlorade positioner när det gäller näringslivets konkurrenskraft efter coronapandemin. Det är ett grannlaga arbete som ligger framför oss för att alla de små, medelstora och stora företag som har behövt närmast gå i ide under pågående pandemi ska kunna blomstra igen. Tillverkningsindustrin har i stora stycken klarat utmaningen bättre, medan besöksnäringen, upplevelsenäringen och kulturnäringen för närvarande går igenom ett stålbad som kommer att ha effekter i årtal. Kraftfulla och strategiskt genomtänkta satsningar måste komma dessa till del.

Det bör därutöver tillsättas en utredning om för- och nackdelar med en modell där vinsterna från de svenska naturresurserna i första hand hamnar i kommunerna och därifrån omfördelas enligt en fastställd princip, snarare än som nu då intäkterna går till staten, och kommunerna enbart får skatteintäkter från de boendes arbetsinkomster. I detta sammanhang kan det vara värt att studera den norska modellen och utvinna erfarenheter från vårt västra grannland. Rätt utformad skulle en sådan modell kunna vässa olika regioners utvecklingskraft

och framhäva vikten av att landets olika delar hänger ihop och att alla vinner på att alla delar är starka.

En nyckelfråga för att kunna skapa en positiv spiral när det gäller de nyanlända som har kommit till Sverige är att kunna skapa vägar till egen försörjning. Ett arbete är så mycket mer än det som syns i lönekuvertet. Att känna sig behövd, att ha tydliga rutiner, att känna plikt känsla, att anstränga sig och få feedback är viktiga beståndsdelar i ett meningsfullt arbete. Det handlar om att snabbt skapa vägar som tar till vara den kompetens som finns och vid behov komplettera med det som saknas för att den nyanlände ska få bli en del av sitt nya hemland. Detta är en av samhällets viktigaste uppgifter. Ett verktyg skulle kunna vara att använda sig av s.k. kompetensråd, där företrädare från bl.a. region, länsstyrelse och handelskammare träffas med ett enda syfte – att få fram arbetstillfällen för nya svenskar.

En annan mycket grundläggande fråga som enligt mig lyser med sin framvaro i skrivelsen är tryggheten. Rättsväsendet är en grundläggande samhällsservice. Jag vill se en förstärkning av hela rättsväsendet i alla dess olika led. Vad gäller tillgången till domstolar har centraliseringen gått alldeles för långt. Denna aspekt av välfärden verkar vara bortglömd av regeringen, vilket jag tycker är en allvarlig brist. Jag anser därför att det behövs domstolar på fler platser än vad som är fallet i dag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:133 Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

Följdmotionerna

2020/21:3924 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en regionalisering av fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsenheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av bilen, lastbilen och väginfrastrukturen för glesbygden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av en modern och välfungerande infrastruktur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett statligt ansvar för de regionala flygplatserna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tillgänglig polis i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en realistisk och pålitlig energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en ambitiös skolpolitik som säkerställer näringslivets kompetensförsörjning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3971 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensråd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda för- och nackdelar med en modell där en större del av vinsterna från naturresurser stannar lokalt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla trafikslag behövs och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av insatser för att motverka effekterna av corona och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3974 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vidta åtgärder för att säkerställa en trygg och stabil elförsörjning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om transportsystem/transportförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad trygghet i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äga, bruka och vårda och tillkännager detta för regeringen.